

УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

Кафедра екології та безпеки життєдіяльності

Проректор з науково-педагогічної роботи

_____ М.І. Мальований
“ ____ ” _____ 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“Тваринництво і бджільництво”

(шифр і назва навчальної дисципліни)

спеціальність 201 „Агрономія”

(шифр і назва напрямку підготовки)

факультет агрономії

(назва факультету)

Умань – 2019 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Тваринництво і бджільництво» для здобувачів вищої освіти спеціальності 201 Агрономія
“ _____ ” _____ 2019 р.- 12 с.

Розробник – Гурський Ігор Миколайович, канд. с.-г. наук, доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри екології та безпеки життєдіяльності

Протокол № __ від “ ____ ” _____ 2019 року

Завідувач кафедри _____ (С.П.Сонько)
“ ____ ” _____ 2019 року

Схвалено науково-методичною комісією Уманського національного університету садівництва, факультету агрономії

Протокол № __ від “ ____ ” _____ 2019 року

“ ____ ” _____ 2019 року Голова _____ (Ю.І. Накльока)

**1. Опис навчальної дисципліни
«Тваринництво і бджільництво»**

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 20 «Аграрні науки та продовольство»	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність 201 Агрономія	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 4		1-й	2-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		2-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 5	Освітній ступінь: бакалавр	Лекції	
		18 год.	4 год.
		Практичні	
		28 год.	8 год.
		Самостійна робота	
		44 год.	78 год.
		Індивідуальне завдання	
–			
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 1:1,05

для заочної форми навчання – 1:6,5.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – навчити студентів оцінювати продуктивні якості сільськогосподарських тварин, визначати потребу в кормах, оперувати показниками відтворення стада, обґрунтуванню доцільності використання заходів, спрямованих на збільшення виробництва та підвищення якості продукції тваринництва, зниження її собівартості. Навчити обґрунтуванню доцільності розведення та використання медоносних бджіл для запилення ентомофільних сільськогосподарських культур і одержання цінних продуктів бджолої сім'ї, а також створення і збереження умов, необхідних для існування та розмноження бджіл у природному середовищі й утримання їх на пасіках. Поєднати вивчення курсу з іншими дисциплінами, такими як рослинництво, плодівництво, овочівництво та інші.

Завдання – проведення контрольних вимірювань продуктивних показників, проведення оцінки якості продукції, оцінки кормів та визначення виходу поживних речовин з урожаю 1 га, обліку кормів, розрахунків добових даванок для різних видів тварин та аналізу раціонів. Здобути знання необхідні майбутнім фахівцям для опрацювання заходів, спрямованих на підвищення урожайності сільськогосподарських культур, якості насіння та плодів.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен:

знати біологічні особливості сільськогосподарських тварин; методи оцінювання поживності кормів, їх класифікацію та характеристику; технологію виробництва тваринницької продукції; історію, еволюцію і поширення бджіл; пристосування їх до кліматичних умов і навколишнього середовища; роль медоносних бджіл і інших комах-запилювачів у біоценозі та підвищенні урожайності і якості насіння та плодів; сучасний стан та перспективи розвитку бджільництва в Україні; продукти бджільництва, їх роль у харчуванні людей; види бджіл та поширення їх в Україні; біологічні особливості бджолої сім'ї; розмноження бджолиних особин та сімей; породи бджіл, як доглядати за бджолами протягом активного періоду; все про зимівлю бджіл; досконало знати кормову базу бджіл та особливості сільськогосподарських культур.

уміти визначати показники продуктивності тварин; використовувати основні дані відтворення стада для виробничого планування; користуватися матеріалами зоотехнічного та технічного обліку для економічного аналізу галузі тваринництва. Дати оцінку стану бджолиних сімей у різні періоди сезону та в різних вуликах; визначити наявність кормових запасів, силу сім'ї, необхідність розширення та скорочення гнізда; визначити вік щільників і якість штучної вощини; визначити кормовий баланс різних зон України і в районі розташування пасіки; скласти план бджолозапилення; розробляти заходи по підвищенню продуктивності пасіки.

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з технології виробництва і переробки продукції тваринництва і бджільництва або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів зоотехнічної науки і характеризується комплексністю та

невизначеністю умов.

Загальні компетентності.

Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях

Знання та розуміння предметної області та розуміння професії.

Здатність до здійснення саморегуляції та ведення здорового способу життя, здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

Здатність до вибору стратегії спілкування; здатність працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії.

Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові) компетентності.

Здатність використовувати професійні знання в галузі виробництва і переробки продукції тваринництва і бджільництва.

Здатність використовувати сучасні знання про способи відтворення, закономірності індивідуального розвитку та розведення тварин для ефективного ведення галузі тваринництва і бджільництва.

Знання основних технологій заготівлі, виробництва та зберігання кормів.

Здатність складати раціони для різних видів і статево-вікових груп тварин та організувати нормовану їх годівлю з урахуванням річної потреби підприємства в кормах.

Здатність застосовувати різні системи та способи утримання сільськогосподарських тварин та контролювати і оптимізувати мікроклімат технологічних приміщень.

Здатність застосовувати базові знання з економіки, організації та менеджменту у виробництві та переробці продукції тваринництва і бджільництва.

Здатність здійснювати контроль технологічних процесів при виробництві та переробці продукції скотарства.

Здатність здійснювати контроль технологічних процесів при виробництві та переробці продукції свинарства.

Здатність здійснювати контроль технологічних процесів при виробництві та переробці продукції птахівництва.

Застосовувати знання з біології та господарсько-корисних ознак різних видів, порід і кросів птиці за сучасних технологій виробництва продукції птахівництва.

Здатність застосовувати знання з морфології, фізіології та біохімії різних видів тварин для ефективного ведення технології виробництва і переробки їх продукції.

Здатність організовувати та управляти технологічним процесом переробки продукції тваринництва і бджільництва.

Здатність аналізувати господарську діяльність підприємства, вести первинний облік матеріальних цінностей, основних засобів, праці та її оплати.

Здатність проводити санітарно-гігієнічні і профілактичні заходи на фермах та інших об'єктах із виробництва і переробки продукції тваринництва і бджільництва.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Загальна і спеціальна зоотехнія

Змістовий модуль 1. Основи анатомії і біології сільськогосподарських тварин

Тема 1. Основи анатомії і фізіології сільськогосподарських тварин

Тема 2. Основи біології сільськогосподарських тварин

Змістовий модуль 2. Основи годівлі сільськогосподарських тварин

Тема 1. Основи годівлі сільськогосподарських тварин

Тема 2. Корми, їх класифікація і загальна характеристика

Тема 3. Нормована годівля сільськогосподарських тварин

Тема 4. Нормована годівля сільськогосподарських тварин

Змістовий модуль 3. Технологія відтворення, породи сільськогосподарських

тварин та технологія виробництва продукції тваринництва

Тема 1. Породи сільськогосподарських тварин (ВРХ, свині, вівці)

Тема 2. Породи сільськогосподарських тварин (коні, птиця)

Тема 3. Біологічні особливості та технологія відтворення сільськогосподарських тварин

Тема 4. Технологія виробництва продукції скотарства і свинарства

Тема 5. Технологія виробництва молока

Тема 6. Технологія виробництва яловичини

Тема 7. Технологія виробництва продукції вівчарства

Тема 8. Розведення та використання коней

Тема 9. Технологія виробництва продукції птахівництва

Модуль 2. Бджільництво

Змістовий модуль 4. Утримання та розведення бджіл. Пасічне обладнання, виробництво продукції бджільництва

Тема 1. Сезонне утримання бджіл

Тема 2. Розведення бджіл

Тема 3. Кормова база та запилення с.-г. культур

Тема 4. Вулики, основний пасічний інвентар, споруди

Тема 5. Технологія виробництва продукції бджільництва

Тема 6. Хвороби та шкідники бджіл

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Загальна і спеціальна зоотехнія												
Змістовий модуль 1. Основи анатомії і біології сільськогосподарських тварин												
Тема 1. Основи анатомії і фізіології с.-г. тварин	4	-	-	-	-	4	4	1	1	-	-	2
Тема 2. Основи біології с.-г. тварин	8	2	2	-	-	4	4	-	1	-	-	3
Разом за змістовим модулем 1	12	2	2	-	-	8	8	1	2	-	-	5
Змістовий модуль 2. Основи годівлі сільськогосподарських тварин												
Тема 1. Основи годівлі с.-г. тварин	4	2	1	-	-	1	6	1	1	-	-	4
Тема 2. Корми, їх класифікація і загальна х-ка	4	2	1	-	-	1	5	-	1	-	-	4
Тема 3. Нормована годівля с.-г. тварин	4	1	2	-	-	1	6	-	1	-	-	5
Тема 4. Нормована годівля с.-г. тварин	4	1	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 2	16	6	6	-	-	4	17	1	3	-	-	13
Змістовий модуль 3. Технологія відтворення, породи сільськогосподарських тварин та технологія виробництва продукції тваринництва												
Тема 1. Породи с.-г. тварин (ВРХ, свині, вівці)	4	-	2	-	-	2	4	-	-	-	-	4
Тема 2. Породи с.-г. тварин (коні, птиця)	4	-	2	-	-	2	4	-	-	-	-	4
Тема 3. Біологічні особл. та технологія відтворення с.-г. тварин	3	-	2	-	-	1	4	-	-	-	-	4
Тема 4. Технологія виробництва продукції скотарства і свинарства	4	1	2	-	-	1	6	1	1	-	-	4
Тема 5. Технологія виробництва молока	3	-	2	-	-	1	4	-	-	-	-	4
Тема 6. Технологія виробництва яловичини	3	-	2	-	-	1	4	-	-	-	-	4

Тема 7. Технологія виробництва продукції вівчарства	3	1	1	–	–	1	4	–	–	–	–	4
Тема 8. Розведення та використання коней	3	1	1	–	–	1	4	–	–	–	–	4
Тема 9. Технологія виробництва продукції птахівництва	5	1	2	–	–	2	4	–	–	–	–	4
Разом за змістовим модулем 3	32	4	16	–	–	12	38	1	1	–	–	36
Усього годин за модуль	60	12	24	–	–	24	63	5	6	–	–	52
Модуль 2. Бджільництво												
Змістовий модуль 4. Утримання та розведення бджіл. Пасічне обладнання, виробництво продукції бджільництва												
Тема 1. Сезонне утримання бджіл	5	1	–	–	–	4	6	1	1	–	–	4
Тема 2. Розведення бджіл	5	1	–	–	–	4	4	–	–	–	–	4
Тема 3. Кормова база та запилення с.-г. культур	6	1	2	–	–	3	5	–	1	–	–	4
Тема 4. Вулики, основний пасічний інвентар, споруди	4	1	–	–	–	3	4	–	–	–	–	4
Тема 5. Технологія виробництва продукції бджільництва	6	1	2	–	–	3	4	–	–	–	–	4
Тема 6. Хвороби та шкідники бджіл	4	1	–	–	–	3	4	–	–	–	–	4
Разом за змістовим модулем 4	30	6	4	–	–	20	27	1	2	–	–	24
ІНДЗ	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Усього годин за модуль	30	6	4	–	–	20	27	1	2	–	–	24
Усього годин	90	22	18	–	–	50	90	4	8	–	–	78

5. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Облік молочної і м'ясної продуктивності.	4	0,5
2	Хімічний склад кормів. Поживність.	4	1
3	Оцінка і облік кормів.	4	0,5
4	Годівля сухостійних та дійних корів.	4	1
5	Годівля підсисних свиноматок та вівцематок	4	1
6	Годівля птиці	2	1
7	Весняно-літнє утримання бджолосімей. Осінньо-зимове утримання бджолосімей	2	1
8	Розведення бджіл	2	1
9	Медоносні рослини полів, лісів, луків. Складання кормового балансу пасіки	2	1
Разом		28	8

6. Самостійна робота

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Основи анатомії і фізіології сільськогосподарських тварин. Загальні відомості про будову і функції окремих органів і систем тваринного організму	4	5
2	Основи біології сільськогосподарських тварин. Методи розведення, їх біологічна суть і господарське значення. Виробничий і племінний облік у тваринництві. Поняття про конституцію і екстер'єр. Класифікація типів конституції. Оцінка екстер'єру тварин. Зв'язок конституції та екстер'єру з продуктивністю тварин	4	5
3	Основи годівлі сільськогосподарських тварин. Характеристика кормів: грубих, концентрованих, залишків технічного виробництва, коренебульбоплодів, тваринного походження, синтетичних препаратів, біологічно активних речовин, білково-вітамінно-мінеральних добавок і преміксів	3	5
4	Породи сільськогосподарських тварин (ВРХ: молочні, комбіновані, м'ясні – голштинська, чорно-ряба, червона степова, українська червоно-ряба, симентальська, українська м'ясна; свиней – велика біла, українська степова біла, миргородська, полтавська м'ясна, ландрас, дюрк та овець – асканійська, прекос, цигайська, каракульська, гірсько-карпатська, романівська)	2	5

5	Породи сільськогосподарських тварин (коней – орловська рисиста, радянський вагозов, російський вагозов, гуцульська порода, чистокровна верхова, українська верхова; породи птиці – породи курей: леггорн, російська біла, полтавські глинясті, італійська куропатчаста, род-айланд, нью-гемпшир, кроси – “Зоря-17”, “П-46”, “Прогрес”, “Борки-117”, “Борки-2м”	2	5
6	Технологія виробництва продуктів скотарства і свинарства. Біологічні основи технології виробництва молока з урахуванням фізіологічного стану тварин (фаза сухостою, отелення, роздоювання та осіменіння) і забезпечення молочної худоби умовами годівлі та утримання. Санітарно-гігієнічні умови одержання високоякісного молока та його контроль. Первинна обробка (очищення, охолодження і зберігання) молока. Пастеризація, її види та мета проведення. Значення свинарства, стан і тенденції його подальшого розвитку, господарсько-біологічні особливості свиней, відгодівля свиней: м'ясна, до жирних кондицій	2	5
7	Біологічні особливості та технологія відтворення сільськогосподарських тварин. Біологічні особливості худоби. Технологія відтворення стада ВРХ. Біологічні особливості свиней. Технологія відтворення стада свиней. Біологічні особливості овець. Технологія відтворення стада овець. Біологічні особливості коней. Технологія відтворення стада коней	3	5
8	Технологія виробництва продукції вівчарства. Значення та сучасний стан галузі вівчарства. Основи промислового виробництва продукції вівчарства. Вовнова продуктивність овець. Види вовни, вихід чистого волокна, фізико-механічні та технологічні властивості вовни. Смушки, овчини: шубні, хутряні, шкіряні. М'ясна та молочна продуктивність овець. Технологія використання робочих коней	3	5
9	Технологія виробництва продукції птахівництва. Біологічні особливості птиці. Техніка відтворення, структура стада птиці, інкубація яєць. Конституція і екстер'єр птиці. Яйцева, м'ясна продуктивність птиці. Облік та методи оцінки. Годівля і утримання дорослої птиці. Вирощування і годівля молодняку птиці	3	5
10	Сезонне утримання бджіл	3	5
11	Розведення бджіл	3	5
12	Кормова база та запилення с/г культур	3	5
13	Вулики, основний пасічний інвентар, споруди	3	6
14	Технологія виробництва продукції бджільництва	3	6
15	Хвороби та шкідники бджіл	3	6
Разом		50	78

7. Методи навчання

Лекції, практично-семінарські заняття, самостійне вивчення тем дисципліни.

8. Методи контролю

Усне та письмове опитування, тестування.

9. Розподіл балів за змістовими модулями дисципліни

Поточне тестування та самостійна робота								Сума
Модуль № 1				Модуль № 2				
ЗМ 1		ЗМ 2	ЗМ 3			ЗМ 4		100
Т 1	Т 2	Т 1, Т 2	Т 1	Т 2	Т 3	Т 3	Т 5	
10,0	15,0	15,0	5,0	5,0	10	25	15	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D		
60–63	E	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

1. Дубін О. М. Робочий зошит з методичними рекомендаціями до вивчення дисципліни “Тваринництво” з основами бджільництва та для виконання практичних завдань і самостійної роботи студентами факультету агрономії / О. М. Дубін, А. А. Головатюк. – Умань, 2011. – 64 с.

11. Рекомендована література

Базова

1. Технологія виробництва продукції тваринництва / [Бусенко О. Т., Столюк В. Д., Могильний О. Й. та ін.]; за ред. О. Т. Бусенка. – К.: Вища освіта, 2005. – 496 с.
2. Лановська М. Г. Тваринництво / М. Г. Лановська, Р. М. Черненко, Г. Г. Шатковська. – К.: Вища школа, 1998. – 336 с.
3. Тваринництво. Поради для фермерів / [Лановська М. Г., Черненко Р. М., Гурський І. М. та ін.]; за ред. М. Г. Лановської. – [2-ге вид.]. – К.: Вища школа, 2001. – 167 с.
4. Животноводство / [Арзуманян Е. А., Бегучев А. П., Георгиевский В. И. и др.]; под ред. Е. А. Арзуманяна. – М.: Агропромиздат, 1991. – 512 с.
5. Основи технологій виробництва продукції тваринництва / [Кулик М. Ф., Засуха Т. В., Юрченко В. К. та ін.]; за ред. М. Ф. Кулика, Т. В. Засухи. – К.: Сільгоспосвіта, 1994. – 432 с.

Допоміжна

1. Богданов Г. О. Довідник по годівлі сільськогосподарських тварин / [Г. О. Богданов, В. Ф. Каравашенко, О. І. Зверев та ін.]; за ред. Г. О. Богданова. – К.: Урожай, 1986. – 488 с.
2. Практикум по животноводству / [Александров В. А., Верниченко А. Ф., Шевелёв Н. С. и др.]; под ред. В. А. Александрова. – М.: Колос, 1984. – 256 с.
3. Дубін О. М. Норми годівлі та поживність кормів для різних видів сільсько-господарських тварин: Довідкові матеріали для вивчення дисципліни “Технології виробництва продукції тваринництва” студентами напряму підготовки 6.030601 – „Менеджмент” / О. М. Дубін, А. А. Головатюк, Р. М. Черненко. – Умань, 2010. – 46 с.
4. Журнали “Тваринництво України”, “Ефективне тваринництво”, “Ефективне птахівництво” та “Корми та годівля”.
5. Довідники з молочної справи різних видань.

12. Інформаційні ресурси

1. <http://milkua.info>
2. <http://pigua.info>
3. www.alltech.com/ukraine
4. e-mail: info@efpit.com.ua
5. <http://www.efpit.com.ua>
6. e-mail: info@agroexpo.com.ua
7. www.agrosoyuz.ua
8. e-mail: dat@agro.dp.ua
9. www.milkua.info
10. www.bigdutchman.de
11. <http://pasika.if.ua>